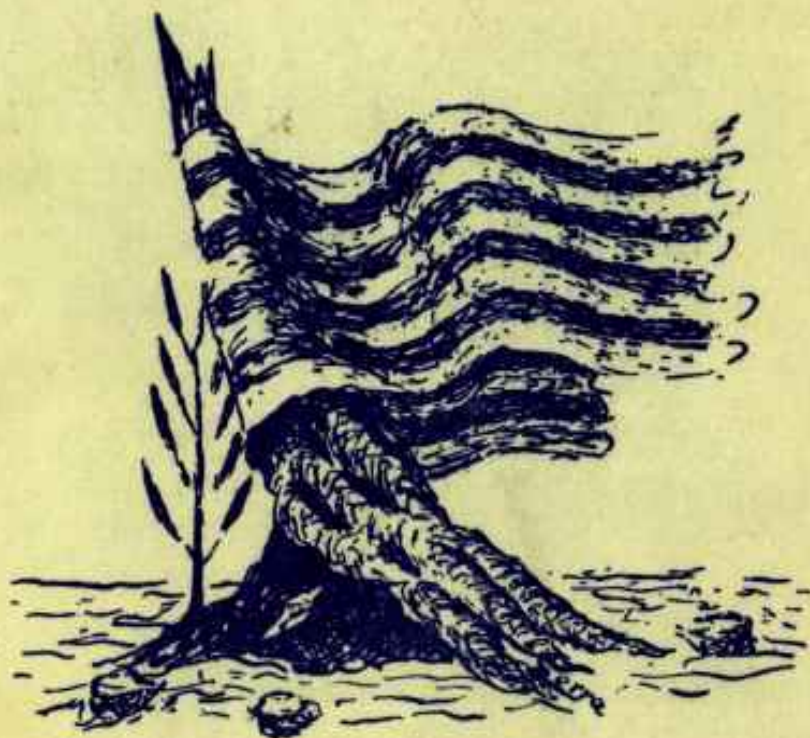

Nº 36 - 1962 Avil

nº 21486

CEDOO
FONS
A. VILADOT

« Mai no mozizem »

Butlleti del Casal Català d'Angulema

«Mai no mozizem»

Bulleti Intezior del
Casal Català d'Angulema

PUBLICATION TRIMESTRIELLE

(Inscrite Au Registre De La Presse Sous Le N° 31.334)

REDACTION-ADMINISTRATION

Place Saint Martial

ANGOULÈME

(Café du Commerce)

(Charente France)

Director
Joan Oller

Redactor en Cap
A. Gomez

Administrador
Ll. F. Campmany

C. C. P. BORDEAUX 2043-54. J. Olliv. 155, Av. Gambetta Angouleme

April 1962.

Numero 36

SEPARATISME	SUMARI
	per Lluís Capdevila.2,3 i 4
<u>De Catalunya:</u>	
	RESISTÈNCIA
	del B.E.N.5,6 i 7
DE LA COPA ALS LLAVIS	
	per Romà Planas. 8 i 9
REFLEXIONS	
	de Lluís Montagut.10 i 11
LES IL·LUSIONS PERDUDES	
	per Domènec de Bellmunt.12 i 11
<u>De Santiago de Xile</u>	
	ELS JOCS FLORALS DE LA LlENGUA CATALANA
	any CIV de la seva restauració
	• Convocatòria de la Comissió Organitzadora.13 i 14
	• Els Jocs Florals podrien ésser mes utils.14 i 16
	(Tribuna, Desembre 1961)
LA MORT DE MARTÍNEZ BARRIO	1
EL MISSATGE del PRESIDENT de la GENERALITAT	
	Per Manuel Bertrand.15 i 16
<u>Els llibres catalans:</u>	
	"L'ESGLÈSIA CONTRA LA REPÚBLICA ESPANYOLA
	per Domènec de Bellmunt. 17
<u>La Poesia:</u>	
	Francesc SALVAT, poeta
	per S. Gunsch.18 i 19
El franquisme i les Organitzacions Internacionals	
	per Jordi.20 i 22
PERILLS	
	per Ambrosi Carrion.21 i 22
<u>De Barcelona</u>	
	Carta oberta a l'amic Domènec de Bellmunt
	per Rafael Tesis. 23
<u>La Poesia Catalana... Catalunya..!</u>	
	per Lluís Montagut. 24.

SEPARATISME

Hi ha una obra que gaudeix de molt bon renom: "L'anatomia de la melancònia", de Robert Burton, escriptor anglès del Segle XVI. Crec que fora molt important per a la vida política que un escriptor d'avui, dotat de les virtuts dels grans escriptors -independència, coratge, lucidosa- es crigués una "Anatomia del separatisme", malaltia moral que fa tants estralls entre la gent de poc seny.

El separatisme -ben sabut és de tothom que tingui dos dits d'enteni-ment i, per tant, sàpiga veure-hi prescindint de les boires de la passió sectària- no naix a Catalunya contra Castella, a Barcelona contra Madrid. El separatisme naix a Castella contra Catalunya. El separatisme és fruit corcat del despotisme i la incomprensió. El separatisme es diu Felip IV i es diu Felip V. (I); es diu 1940 i 1714. Dos reis -l'Àustria, feble, supersticiós i disbauxat; el Borbó, intel.ligent però amb el greu defecte d'ésser net del Lluís XIV de "L'Estat soc jo"- i dues dates lleven a Catalunya les llibertats tan ben guanyades i de les quals tan bon ús havia fet, l'humilien, l'empobreixen. (Sense saber veure que empobrir Catalunya és un afer catastròfic per a l'economia de l'Estat, i sense saber -o sense voler- veure que sembrar odis dona sempre, a la curta o a la llarga, collites que no fan de massa bon collir).

Amb Carles III de la branca borbònica napolitana -un dels pocs reis una mica com cal que ha tingut Espanya- tal vegada la situació politico-social de Catalunya hauria pogut apedaçar-se. Però Carles III deixa el lloc a Carles IV, pobre sapastre abúlic, calçasses i sense cap intel.ligència; bon jan, com Lluís XVI de França però que, com Lluís XVI de França, no sabia ser rei. Després de l'entreacte Josep Bonaparte -el rei tal vegada més tolerable que hi ha hagut a Espanya- s'asseu al tron un dels més bestials: Ferran VII, que la plebs -plebs- els de dalt com els de baix- anomena "El Desitjat" i acull amb el crit deshonorant de "Visquen les cadenes!". Amb Ferran VII les coses no aniran tampoc bé per a Catalunya i el divorci s'accentuarà entre Madrid i Barcelona, la ciutat que dropeja i la que treballa, la del "Vuelva usted mañana" i la de "el que podem fer avui no ho deixem per a demà".

Amb la regència de la vídua de Ferran VII i el regnat d'Isabel II -gràcies al poc senderi de les quals els militars entren a palau per a entronitzar, a base de "pronunciamientos", la política estúpida i brutal del sabre- Catalunya segueix essent la Ventafocs d'Espanya. (No sé si ja llavors floreix la gracieta de que "los catalanes ladran", que tant èxit ha tingut entre els brètols i els imbècils).

Amadeu I de Savoia, més culte, més liberal i menys lligat a les oligarquies, potser hauria pogut rectificar la política d'ure i rebequeria seguida de feia tants anys per la monarquia espanyola, però era estranger -no ho eren també els Austries i els Borbons?- i els patriotes madrilonys, nets de l'espiritual "Visquen les cadenes!" no el deixaren rognar.

La República, combatuda per l'Església, l'Exèrcit, l'aristocràcia, i poc ajudada pel poble dosunit -què ho deu fer, a què deu oboir que les drotes sàpiguen unir-se sempre i les esquerres gairebé mai no en sàpiguen?- caigué quan encara no havia après de caminar. Durant la República, malgrat la dignitat, la pulcritud i la cultura d'homes com Pi i Margall, Salmerón, Figueres, l'aldarull i el desori foren el nostre pa de cada dia.

PER

LLUÍS → CAPDEVILA

2

La Restauració farà més virulent el problema del separatisme, que amb un xic d'intel·ligència i bona voluntat hauria pogut resoldre's fàcilment. Però Alfons XIII és un rei tarabana que no vol malsdecap i, seguint l'exemple de l'àvia i la mare, deixa que els generals facin la seva.

Abdicar el poder en mans ineptes i ambicioses és sempre un risc greu per als reis i que els reis mai no saben veure o veuen massa tard. Mans ineptes i ambiciosos són les dels que sols creuen en la força com única forma de govern. Ignoren que la força és mare de la por, mare i filla de la por. Pensen amb llur màquina de pensar, que, no acostumada a funcionar sovint, es rovella sovint: pa por guarda la vinya. Però la por engendra l'exasperació.

Política de força emprada sempre pels sapastros que, militars o civils, ignoren que hi ha una política de la intel·ligència. Segons ells però intel·ligència és sinònim de foblosa.

Política de força, política de cop de puny que perdura a través del temps, talment com si el temps no existís per a la pobre Espanya; com si la vida intel·lectual i moral de la pobre Espanya es situés, llançada pel cop de puny brutal, fora del temps.

Política dels Narváez, els Espartero, els Pavía, els Martínez Campos, els Cánovas, els Sagasta, els Romero Robledo, el La Cierva tan estultament lloat per Azorín.

Quan un liberal com Mendizábal ha volgut governar liberalment -és a dir, contra els abusos del caciquisme, del latifundisme, de l'Església i de l'Exèrcit- ha fracassat llastimosament per obra i gràcia dels interessos creats dels uns i la incomprensió dels altres. La política de Mendizábal, un dels liberals més intel·ligents i enèrgics d'Espanya, no interessava, no era patriòtica. Interessava la política estúpida i cursi de considerar que "sólo Madrid es corte" i colònies les províncies. Colònies que, excepte Catalunya i Bascònia, no donaven gran profit. Política aixorca i suïcida de la colonització -colonització que, segons la interpretació espanyola, es tradueix per vexació i robatori- que culminarà en la pèrdua de Cuba i Filipines, les últimes colònies, les de la posta del sol.

La història del Segle XIX espanyol fa pensar que Espanya és un poble ingovernable, i aquesta manera de pensar ha esdevingut tòpic entre la gent frívola que no sap consultar la Història més que pel damunt i accepta per parosa o impotència mental tot el que li donen fet.

I no és això

El d'Espanya és un poble que rarament ha estat governat amb seny, amb justícia i generositat. Governar -funció no obligatòria com la del servei militar- és dirigir. Si el dirigent és bo -cap de govern, general, director de fàbrica o director de còmics- els dirigits també ho són. No n'hi ha de pobles ingovernables, sols hi ha governants que per esperit i, sobretot per interès de classe, no saben governar. Mai no s'ha donat el cas que un governant sapastre hagi tingut un moment de seny i de dignitat i s'hagi retirat a la vida privada. (Això, pel pobre sentit que els sapastres tenen del poble -El poble? El poble sols ha de saber obeir i callar- deu ésser motivat per la manca de ciutadania, és a dir: de civilització, i per creure que el ciutadà que no pot menar, ni assistir a Tedeums, ni vestir uniforme amb molts galons i moltes medalles és un ésser inferior)

La mentalitat raquíta d'aquests governants, llur frivolitat, llur ineptitud, llur vanitat -"solo Madrid es Corte"- i l'empatx de madrilenyisme mal entès han creat el problema del separatisme. No hi ha res pitjor que, no sabent resoldre'ls, negar els problemes.

Com és lògic i humà, al separatisme castellà responia, per reacció, el català. No naixia en la classe obrera: naixia en la classe industrial, cansada de veure's escarnida i perjudicada. La Lliga, alguns dirigents de la qual després, avantposant l'interès cronatístic al polític, col·laborarien amb la monarquia, fou qui creà la reacció

catalana responnent a l'anti-Barcelona amb l'anti-Madrid. A l'obtusa polítics centralista responia la burgesia catalana més que per a defensar Catalunya per a defensar el ca-laix del pa. Fet i fet, però fou una obra bona i necessària. Fet i fet, la Lliga no era tan sols els Ventosa i Calvell, els Bertran i Musitu: era també el doctor Robert, era Prat de la Riba. "La Veu de Catalunya" i, sobretot, el "Cucut", setmanari del combat de les dretes contra "L'Esquella de la Torratxa", setmanari del combat de les esquerres, lliuraren les primeres batasses. Els militars, heroicament i quan no hi havia ningú a la redacció, assaltaren el "Cucut", troncant i cromant tot el que els vingué a la mà. Defensaven "el honor castellano" que ningú no havia atacat. (2) Aquesta mena de militars espanyols és gent carregada de falòrnies que, com viu en melodrama, porta l'honor a la punta de l'espasa. De l'espasa que sols serveix per a l'agressió a les redaccions i per al conreu del pronunciamiento.

Tots són Caballeros, tots són Cruzados! Però oblidon —per conveniència o per to-cats de l'ala— el que a Castella diuen: "Detrás de la cruz está el diablo". O sigui: els negocis bruts, la concussió, la misèria, l'ombrutiment, etc, etc, que vanament vol tapar la capa esquinçada i llerda dels caballeros.

Després la lluita prenia un to més ample, més liberal, menys burgès amb la creació del Partit Nacionalista Republicà i amb el seu portaveu "El Poble Català" en el qual col·laboraven Pere Corominas, Lluhí i Riasec, Josep Pous i Pagès, Ildefons Sunyer, Marius Aguilar, Alexandre Plans, Prudenci Bertrana, Rovira i Virgili...

Madrid —és a dir, no; Madrid, no: els dirigents d'una monarquia que ja anava a la deriva des de Carles IV—si no abans —i que cauria amb Alfons XIII un 14 d'Abril de bella i trista recordança— clamava: Ja ho veieu! No agracixen el tracte voxant que els hem donat fins ara! No agracixen el fang que anys i anys els hem llançat a la cara! Tenen dignitat! Es defensen! Són uns mals fills de la Madra Pàtria! Són separatistes! Anys després, quan l'honor (sic) tornaria a fer de les seves, a l'adjectiu separatista hi efigirien el rojo. Rojos separatistas el cardenal Vidal i Barraquer, Nicolau d'Olwer, el canonge Cardó, Bosch Gimpera, Batista i Roca, el comte de Güell, el "Joan Comas" autor d'aquesta admirable i tan digna requisitoria que du el títol de L'Església contra la República espanyola... Tots rojos separatistas! Tothom rojo separatista!

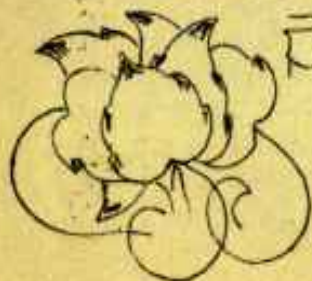
La llavor estava llançada per les mans brutes de la bruta política. Hi havia un poble que, perquè treballava —una cosa tan ordinària i de tan mal gust com treballar!— tenia la gosadia de protestar quan el voxaven i espoliaven.

Dels polítics d'ofici, dels polítics de la ganduleria i l'embollica que fa fort, l'odi a Catalunya fructificà en les ànimes ormes d'una pobre gent curta de gambals, enlluernada per les glòries del Madrid oficial. I ja, a més de Madrid, hi hagueren anticatalans —que ho eren per bestiesa i cursileria— a Aragó, a Andalusia, a les dues Castelles, a València, a Múrcia, a Galícia, a Astúries.

Pobra gent de bona fe però de curt senderí i, el Madrid oficial, és a dir: el Madrid oixore que no treballa ni pensa, els feu servir d'anticatalans.

= = =

- (1) Deixant a part els lacais, els de baix, sovint tan o més funestos que els de dalt.
 - (2) Un setmanari, "La Tralla" publicà un article: Era castellana, en el qual es con-tava un cas d'adulteri, pretendent justificar-lo perquè la dona era castellana. Ar-ticle innoble en el qual la baixosa s'aliava a la benedictoria.
- De doncs que enganyen el marit n'hi ha, malauradament, a Castella i a Catalunya.

Per Catalunya, per la República...

UNITAT, UNITAT, **UNITAT!**

DE CATALUNYA:

RESISTÈNCIA

mai no ens ha mancat la convicció que Catalunya té prou energies per a combatre pel seu alliberament, i aquesta convicció ens ha guiat a través de totes les vicissituds i ens ha sostingut contra tota adversitat. Res no ens ha fet desistir de la nostra empresa, ni les conjuntures desfavorables a la nostra causa, ni molt menys l'actitud dels mofetes que havent viscut abans d'illusos, ens han pres després per il-

lusos. Aquests, pensant més en si mateixos que en Catalunya; molt més en el present immediat personal que en l'esdevenidor de la Pàtria, quan a un moment donat a Casa Nostra ha esclatat la revolta en proporcions considerables, o el descontentament s'ha manifestat en forma massiva, com cargols han tret les banyes al sol de l'esperança, i no havent-se produït allò que esperavem, s'han tornat a ficar dintre la closca amb un "Per arq no hi ha res a fer" No saben o no volen saber que sempre, sempre, hi ha quolcom a fer; que el recobriment de la nació catalana importa una immensitat d'energies, un cúmul de sacrificis. A aquests homes que menyspreen l'acció diària perquè els sembla fútil, que passivament esperen els grans esdeveniments, els patriotes de l'interior per llur presa de posició en front del règim donen la lliço quotidiana de com ha de captenir-se un català si estima realment Catalunya.

En la mesura de les nostres modestíssimes possibilitats hem volgut contribuir tostemps a aquesta obra d'educació ciutadana d'una manera molt particular donant a conèixer la resistència catalana. Però quan aquesta resistència és obra dels joves universitaris de Barcelona, aleshores sentim que es contupliquen les nostres raons d'esperar i de lluitar, i la nostra solidaritat amb tots ells i sobretot amb els que sofreixen en llur esperit i en llur carn es fa comunió íntima de pensament i sentiment.

Prova fefaent d'aquesta comunió en l'ideal de la Pàtria voldríem que fos la reproducció dels manifestos del B. E. N, que fem seguint l'ordre cronològic en què ens han estat tramescats.

Per a llur més clara comprensió recordem que els fets que els han inspirat començaren amb la detenció de tres estudiants que havien pintat a les parets de l'interior de la Universitat slogans com "Fora Franco", "Llibertat", "Democràcia". La protesta dels companys dels detinguts fou immediata i segons sembla força contundent. En els dies successius prengué àmplia envergadura per una sèrie de manifestacions al carrer al crit de llibertat. Com és de suposar cada cop la policia intervingué sense contemplacions i operant detencions.

LA REDACCIÓ,

5

COMPANYS: La pancarta que els estudiants van alçar davant mateix de la policia franquista anunciava el desig i l'exigència de la nostra generació i l'anhel de tot el poble, de tots els ciutadans no compromesos amb la dictadura: **LLIBERTAT**. Tots sabem que no es tracta d'un nom buit o d'un mot abstracte. Tots sabem per què volem la llibertat. Una llibertat amb significacions ben concretes.

LLIBERTAT per als nostres companys detinguts i empresonats.

LLIBERTAT per a tots els ciutadans empresonats i torturats perquè han combatut la tirania.

LLIBERTAT per poder expressar lliurement el pensament i la voluntat de cada ciutadà.

LLIBERTAT per a la nostra llengua i la nostra cultura, perseguida cruelment com poques vegades s'ha fet al món.

LLIBERTAT per tal que tota la joventut del país pugui fruitir de la cultura universitària indistintament de la seva procedència social.

LLIBERTAT per tal que els obrers i tots els ciutadans en general puguin agrupar-se segons llur voler i defensar veritablement llurs interessos.

LLIBERTAT per tal que desaparegui tot privilegi i tot monopoli fonamentat en les conquestes socials dels avantpassats.

LLIBERTAT, en fi, per a tot el país i per a tot ordre de la vida del país; **LLIBERTAT** per a poder construir el nostre país segons la voluntat lliurement expressada de tots els ciutadans, per a evitar que continuï éssent desfet per l'arbitrarietat d'un poder estrany fundat en la força i en la rampinya. **LLIBERTAT** perquè la nostra generació pugui renovar el país i posar-lo al costat dels països lliures -verament lliures- de tot el món. Aquesta és la llibertat que reclama la joventut del país. Aquesta és la llibertat per què ens manifestem

BLOC D'ESTUDIANTS NACIONALISTES.

COMPANYS: Els esdeveniments d'hir ens repugnen però no ens estranyen. La manifestació pacífica dels estudiants a la Plaça Universitat va ser dissolta violentament per la "bòfia" del règim. Molts estudiants van haver de refugiar-se dins la Universitat perquè demanaven la llibertat de llurs companys detinguts i apallissats.

No ens hem d'estranyar que la demanda de llibertat sigui contestada amb la violència perquè fa vint-i-cinc anys que això s'esdevé. Fa vint-i-cinc anys que els ciutadans demanen la llibertat, la nostra individual i la del nostre país, i fa vint-i-cinc anys que ens és negada pel règim de força i violència del general Franco. Tanmateix moltes coses han canviat d'ençà que les tropes franquistes envaïren el nostre país. Abans els qui gosaven demanar llibertat oron senzillament afusellats; avui "només" reben pallissos. Abans, els ciutadans no s'atreïen a manifestar-se públicament; avui tothom que se sent home i ciutadà lliure té consciència que el seu deure és manifestar-se contra la dictadura en patrofació.

Els universitaris, siguin quines siguin les nostres opinions i les nostres creences, tenim el deure de manifestar solidaritat per als nostres companys detinguts, per tal d'evitar-los l'arbitrari i repulsiu consell de guerra i per tal de demostrar al règim que els homes de 1962 ja no volen més

permetre que disposi autàrquicament de la nostra vida i de la nostra llibertat. Tots units alliberarem els nostres companys i ens farem dignes de la llibertat a què aspirem.

BLOC D'ESTUDIANTS NACIONALISTES.

COMPANYS: Avui fa sis anys que en aquesta mateixa Universitat tingué lloc el primer Congrés lliure d'Estudiants dins -i contra- el règim franquista. Els fets són prou coneguts de tothom perquè calgui retreure'ls. La voluntat ferma i manifestada dels companys que ens precediren va fer canviar l'actitud del règim en moltes qüestions, perquè es va trobar denunciat i descobert davant els homes lliures de tot el món.

Aquests dies justament ens trobem en la necessitat d'aplegar-nos i de manifestar la nostra protesta contra la tirania que fa vint-i-cinc anys ofega la llibertat del país. Perquè les pallises dels nostres companys que ens han fet decidir a aquesta protesta no són pas les úniques que hi ha hagut. Mentre ens manifestàvem tots teníem presents els milers d'obrers maltractats i empresonats pel règim només perquè havien volgut defensar llur dret a una vida decent i llur dret a una llibertat digna.

Tots hem de tenir presents totes les víctimes directes del règim quan ens manifestem a favor dels nostres companys. Perquè la nostra protesta és contra aquest règim d'opressió i d'esclavatge que atenalla la nostra llibertat individual i la llibertat del nostre país. Com a estudiants i com a homes, com a ciutadans conscients d'un país esclavitzat hem de continuar protestant contra la tirania. Contra la violència i contra la mentida hem de respondre pacíficament però enèrgicament amb la veritat del nostre voler de llibertat.

BLOC D'ESTUDIANTS NACIONALISTES.

COMPANYS: Fa més d'una setmana que venim manifestant públicament la nostra protesta contra la arbitrarietat i la tirania del govern ostrany que suportem. Ara ens cal preguntar: És eficaç la nostra actitud? Ens cal mantenir-la? Responem afirmativament a aquestes preguntes.

La dictadura que patim és feble i vergonyant. Es basa en el terror dissimulat, la mentida i la hipocresia. Nosaltres hem aconseguit una vegada més posar-la d'evidència. Quan a tot Barcelona, i a tot el món, es parla de l'esclat universitari de protesta, el senyor Aznar i els seus "col·legues" ho silencien porugament. Aquesta ha estat la nostra eficàcia.

Això sol ens aconsella de prosseguir. Però ara, a part de l'eficàcia tàctica tenim nous motius que ens impulsen, per dignitat, a no callar:

Avui s'inicia el consell de Guerra Sumaríssim contra quatre dels nostres companys detinguts. Si en tinguessin, en Franco i els seus, els hauria de coure la cara de vergonya. Dos companys processats tenen disset anys. Naturalment això tampoc no ho diran els diaris, però ho hem de cridar nosaltres i ho reportirà tota la premsa civilitzada del món.

COMPANYS: Per la nostra dignitat i la del nostre poble concentrem-nos a la Universitat a les sis de la tarda, avui i dies successius, on afegirem a la nostra protesta la protesta de tota la ciutat.

Si ens mantenim units assolirem la llibertat que desitgem.

BLOC D'ESTUDIANTS NACIONALISTES.

DE LA COPA ALS LLAVIS

Per ROMÀ PLANAS

Es amb real satisfacció que accepto l'ofertament dels bons amics d'Anglaterra de col·laborar a "Mai no morirem". Així es materialitza l'amistat que uneix els dos òrgans de "Casals" de França, "Mai no morirem" i "Foc Nou".

Crec que amb aquesta invitació els amics Oller i Guasch han volgut fer confiança a la joventut per dir eternament "Mai no morirem". D'altres joves, n'estic segur, vindran a coiximplar el cercle de col·laboradors d'aquesta interessant revista, assegurant-ne la supervivència; com ja s'assigura a l'interior mateix la supervivència de les nostres reivindicacions socials i nacionals.

Al meu entendre, els nostres òrgans tenen una missió ben assenyalada: per damunt de tot esperit o fanatisme partidista, les nostres revistes han de lluitar per Catalunya. Però, com ens ho deia un dels millors intel·lectuals dels Països de Llengua Catalana: "...Penso que una publicació com la vostra, tot i la seva modèstia material, pot ser avui d'una gran utilitat de cara a l'interior. No ho oblideu, això últim, sobretot: és aci, a l'interior, on hi ha el país, el poble, el futur...", és de cara al país que ens cal lluitar, ens cal trobar el mitjà de fer llegir les nostres publicacions a l'interior mateix, als joves encara inconscients de llur deure enfront del nostre esdevenidor. Nosaltres ho podem fer! i, més, és el nostre deure de fer-ho. Tant a "Mai no morirem" com a "Foc Nou", més que mantenir el caliu català, ens cal desvetllar la catalanitat, ens cal desvetllar la consciència, massa sovint adormida, dels nostres compatriotes, a fi que tots ens ajudin materialment a fer possible que la nostra veu, que si treballam com cal serà la veu del nostre poble, sia el suport dels lluitadors de l'interior mateix.

+ + +

Ara, voldria parlar d'un tema que em preocupa: s'ha constituït una "Joventut" d'un partit polític espanyol que pretén que les organitzacions de joves catalans la integraran. En això, crec que cal posar en guardia la joventut catalana. De tot temps, els partits espanyols han cercat a integrar les forces més dinàmiques de Catalunya. Aquests de paraula pretenen reconèixer la nostra nacionalitat, però, de fet -la formació d'aquesta "joventut espanyola" ens ho demostra novament- ens volen integrar.

Si Catalunya és reconeguda com a Nació, per què un partit polític d'una Nació veïna agruparia la joventut d'aquestes dues nacions distintes, donant-li el nom d'una d'aquestes nacions? Això no és altra cosa que a través de l'"Unitarisme de Partit", la perduració de l'"Unitarisme Estatal". És una forma d'imperialisme.

Els partits espanyols, no sols cerquen a assimilar-nos sinó que ben lleugerament oblideu que l'any 31, Catalunya entera es donà unes Institucions pròpies -encara vigents-. Es que cal recordar-los que també és contra aquest Govern del poble català que lluità Franco? Si no es vol reconèixer això, si no es volen reconèixer aquelles eleccions lliures del nostre poble, que els permet de dir que el poble espanyol no és franquista o monàrquic? En què es recolzen per dir això?. Sobre el fet que el poble peninsular va sostenir una guerra cruel per defensar la seva llibertat? Doncs, per què els catalans foren els capdavanters d'aquesta lluita? Què defensaven els catalans si no llurs Institucions, garantia genuïna de llibertat i de progrés social a Catalunya?

I, en fi, què ho fa sinó la voluntat d'ésser del poble català que de tota la Península, Catalunya sia la nació capdavantera de la lluita contra la dictadura? Contra el govern centralista. Contra, no sols l'explotació de l'home per l'home sinó també con-

tra l'explotació d'una Nació per una altra Nació.

Els que no volen sentir parlar del nostre nacionalisme, ens diran que cal deixar de costat les nostres reivindicacions nacionals per lluitar junts, per reons d'eficàcia... etc... Naturalment que cal unir-nos enfront de l'enemic comú. Però, des de quan dues nacions que es respecten no poden portar a bon terme una lluita comuna? -En la darrera guerra mundial, nacions tan diverses com els EE. UU. i Rússia portaren una lluita en comú. Que jo ho sàpiga, ni els americans entraren en partits polítics russos ni els russos adheriren a formacions americanes...- Per lluitar contra Franco, no ens cal claudicar de la nostra catalanitat. En política com en tot, quan hom claudica no sols es perd l'amistat dels amics ans encara el respecte dels enemics. I, és enfront d'un altre nacionalisme que ens caldria claudicar, car això no és altra cosa que nacionalisme imperialista espanyol. És enfront d'aquest nacionalisme espanyol -conreat igualment per la Falange- que s'ha dreçat el nacionalisme català. És enfront d'aquest nacionalisme integrador que la joventut catalana lluita per la independència de Catalunya; de la Nació catalana.

Quant a l'eficàcia, crec sincerament que el poble català sempre entendreà millor si se li parla en català, si se li donen directives veritablement catalanes. Un fet recent em permet de sostenir que per arribar a més eficàcia ens cal lluitar dintre de les forces catalanes, guiats per catalans: després de l'augment dels transports públics de Barcelona, el mes d'agost passat, les forces catalanes intentaren de boicotatjar aquests transports. Fou proposada, per a aquest boicot, la nostra diada nacional de l'11 de setembre. Doncs, amb estupefacció vam saber que els orientadors d'aquesta nova "Joventut espanyola" no acceptaven la data...

Així, lluny d'arribar a una més gran eficàcia, s'arriba al malentès, a la desunió, sinònim de fracàs... Així es fa el joc de Franco que, no cal recordar-ho, no permet cap manifestació de catalanitat, sobretot l'Onze de Setembre...

Si generalment els partits espanyols es veuen obligats a parlar de Catalunya, és que a Catalunya lluita una joventut conscient. Aquesta joventut no es deixarà enganyar per tanta demagògia. Prou sap que tot poble sotmès s'ha tingut de guanyar el dret a la independència. Prou sap que res no ens serà ofert amb safata. Prou sap que de la oopa als llavis, el camí és molt llarg.

Un català triomfa a París

Antoni Clavell i el seu fill, els coneguts artistes catalans del ferro forjat instal·lats a Revel (Hte. Gne.) han triomfat recentment en una exposició celebrada a París.

Amb un Crist antic, un cofre i diverses làmpares catalanes de l'edat mitjana, han obtingut el "Gran Premi del Saló 1961".

París-Match (número especial de Nadal) dedicava un telegrama a la porta en ferro forjat del sepulcre del Pare Lacordaire, porta encomanada i executada magistralment pel nostre compatriota Clavell.

DE
LLUÍS MONTAGUT

L'aspre combat que menen, tossuts, contra els hereus de la tradicional intransigència típicament espanyola, ens obliga, massa sovint, a lluitar en condicions difícils per culpa d'actituds equívocues o francament contradictòries.

Aqueix fenomen complica situacions inicialment bones que, o fracassen en curs de realització, o, tot el més, permeten victòries esporàdiques i efímeres d'oscàs resultat positiu.

Les activitats que es prenen són tan especials que a voltes topen o es contradueixen provocant una veritable confusió que juga sempre a favor del que té les regnes, perpetuant així la dificultat que allunya de manera certa la solució del problema capital: Acabar amb una situació anormal i amoral que tendeix cada dia més, a força de temps i per manca de pressions serioses de part nostra, a entrar dintre una legalitat perfecta, admesa en totes les latituds i benfida en tots els cenacles.

Els espanyols estan fastiguejats de la insolència manifestada pels pensionaris estrangers, fanfarrons i exhibicionistes, però estan convençuts de que sense aqueixos calafats de la finança, la barca podrida s'enserraria arrossegant-los a tots irremissiblement vers les profunditats d'un cataclisme apocalíptic.

La tafaneria insolent de l'Església i la seva ingerència gons dissimulada en totes les activitats, des del ministeri fins a la parroquieta perduda en el recó de nèn més ignorat passant per totes les troncs, els indigna i els molesta, però prefereixen utilitzar la seva poderosa influència, quan un cas difícil es presenta, a refusar decididament la seva intronissió escandalosa en tota la vida nacional.

Si bé comprenen que la instrucció pública fa d'ells uns semianalfabets (aqueix estadi de mediocritat mantingut intencionadament que es el més nociu); si bé constaten que la premsa i la radio, limitant-los els coneixements a l'àrea reduïssima d'un camp de fútbol, manté una massa enorme al nivell de ciutadans disminuïts d'una valor menys que mitjana a l'escala mundial, en lloc de reclamar el dret legítim d'abeurar-se en les fonts riquíssimes del coneixement humà, s'emborratxen de "quinielas", la droga miracle que ombrutoix i insensibilitza fent impossible de copsar tot l'abast de la misèria intel·lectual a que estan condemnats.

Saben que els sindicats profabricats no tenen cap personalitat, però en lloc d'insistir en llurs reivindicacions més que legítimes posant els delegats a prova d'eficiència, accepten el galimaties de primes, punts i altres combinos que permeten escamotejar un salari mancat de la base seriosa que exigeix la més elemental administració.

El dret d'elecció dels representants de la massa ciutadana als diversos organismes d'administració i de govern, es troba reduït a una fórmula simplista: Ni cara, ni creu, de cantell és suficient. De mantenir l'equilibri se n'encarreguen els "ologits" de la providència, pèrits en la matèria.

I és així com s'aconsegueixen fàcilment emissions de vots a 100 % i sempre favorables en llur totalitat. El cos electoral acomplerta mecànicament la seva funció se'n torna indiferent, corbat pel jou que ell mateix ha contribuït a collar una mica més.

I és que Espanya és un organisme minat de totes les malures, decrepit abans d'hora. Els vells són massa "vells" i els joves no tenen edat ben definida, tant els han estat escatinades les substàncies que fan de l'adolescent un home. Remei? El camí de l'exili voluntari afeblint encara més l'oposició.

Quo hi ha excepcions? Sí. Negar-ho significaria un esperit sistemàtic de denigrar i no és pas el meu cas.

Són nombroses aqueixes excepcions? També, però no abastament per a capgirar una situació feble en si, però estintolada per sòlids suports d'especulacions immombrables.

Molts catalanistes que adés riscaven la integritat de la seva persona sota la foixuga pressió del sabre representant de l'"Ordre" cada 11 de Setembre, avui guarden la cinta barrada a l'inform de l'armilla contemplant-la amb emoció la votlla, a casa, bo i escoltant l'emissió esperançadora d'una radio clandestina.

Els joves parlen un castellà xampurrejat, escriuen a llurs pares des de la caserna "Vuestro hijo", i "Corido amigo" als companys de barriada. Ignoren Macià i coneixen el pes i la temperatura d'un Di Stefano del "Real".

Resumint: tenim d'un costat un règim passat de moda, antipàtic a la gran majoria, dòcil als poderosos, severíssim fins al despotisme envers els desheretats.

De l'altre, un poble terroritzat, esgotat, sense grans il·lusions, desconfiat, mancat de perspectives, arraulit en el clos d'un individualisme malsà, impotent oixore.

El dia que el poble espanyol perdi la por i prengui consciència de la seva immensa força, bolcarà el carro que li fan tirar, amb tot el llast inútil que arrossega. Per a arribar-hi, cal que cerqui a tot preu de fugir de l'aïllament suïcida en què viu i, colze a colze amb els germans d'infortuni, formar la massa puixant capaç de portar a cap totes les empreses.

Alguns diran: Tot això és molt fàcil de dir o d'escriure des d'un exili potser ingràt però segurament prou confortable i, després de tot: -Per què vosaltres, els consellers que fruïu encara d'una certa llibertat d'acció i ros, en aparença us priva d'unir-vos, per què no ho feu?

Fidel amb mi mateix i fent acte de contrició sincer que em posa en pau amb la meua consciència, contemplant el lamentable espectacle que donem als ulls del món els que encara refusen d'admetre el "consumatum est" que se'ns vol imposar, dic simplement: Tenim raó!

Però entretenir-nos en el joc perillós de llançar-nos mútuament la pedra no ens portarà pas la solució desitjada. Deixem de banda els sectaris, els amargats, els oportunistes, els esgarrinades i cerquem el contacte, la companyia i l'escalf d'aquells que encara guarden el caliu que no s'apaga mai i arribarem a port. Sense cap dubte.

Fi de l'article "LES IL·LUSIONS PERIODES"

vé de la pàgina 12.

ha resolt cap dels problemes fonamentals i endèmics d'Espanya i els ha agreujat tots.

- Saps el que et dic? Que s'ha de venir a l'exili per rebre alenades d'optimisme. Allà baix tot és més fosc.

- Allà baix es viu el problema angoixós del règim i tot està desfigurat per la vida quotidiana amb les seves complicacions, les amenaces de persecucions, la tensió policíaca, la crisi econòmica. Però les grans realitats subsisteixen vives, gegantines, amenaçadores. Fixa't en Catalunya: sembrada de sal, arrasada materialment i espiritualment, perseguida, semblava que mai més s'aixecaria de la tomba on l'havia enterrada el franquisme. I ja veus: la llengua catalana se més viva que mai, la consciència nacional desperta, la joventut intel·lectual reclamant la sobirania per a la Pàtria.

LES IL·LUSIONS PERDUTES

Un amic meu que ha anat recentment a Catalunya i a Madrid, capital d'Espanya, ha tornat alicaigut, desmoralitzat i decebut.

- No hi ha res a fer. Hi ha "caudillo" fins que es morirà d'un mal de ventre o d'una crisi cardíaca i, el que és pitjor, quan desaparegui, seguiran els que el sostenen perquè són els suports del sistema i aquest sistema és sostingut pels Estats Units. Espanya és una base americana, això salta a la vista, i Kennedy, com els seus predecessors, actua com un polític realista que només cerca l'interés dels Estats Units.

- Aleshores, segons les teves conclusions, no hi ha a l'horitzó cap possibilitat pròxima o llunyana d'un restabliment democràtic a Espanya i de llibertat per a Catalunya?

- No vaig tan enllà en el meu pessimisme. El que dic és que per ara els Estats Units fan descaradament la política franquista i que si, per exemple, es produís avui un aixecament revolucionari greu contra el règim i aquest es veiés amenaçat, cosa difícil, els americans farien com feren els russos a Hongria: intervindrien a favor de Franco per ofegar la revolta liberal al·legant segurament que es tracta d'una maniobra comunista.

- I d'on treus aquestes conclusions tan negres?

- De converses sostingudes amb gent de Madrid i de Barcelona, de les coses "vistes" directament, de l'arrogància amb que es passegen per les capitals ibèriques els oficials americans, del nombre i de la importància de les bases yanquis a casa nostra, del fet que les finances espanyoles estan sostingudes amb injeccions de dolars. I si això et sembla poc afegiré que l'opinió pública no existeix. Que els supervivents de la democràcia s'han fet vells i estan desencorajats. I que els joves purs també han perdut les il·lusions, com els vells. Han perdut les il·lusions amb els principis de la famosa Carta de l'Atlàntic en l'ONU, en l'UNESCO i en unes democràcies occidentals que van a remolc dels Estats Units i que no pensen en altre problema que en el de la tensió russo-americana.

- No estic d'acord. Una cosa són les il·lusions perdudes i una altra els motius d'esperança. Una cosa l'actitud repugnant i inqualificable de Nord Amèrica i de l'ONU i una altra la justícia de la nostra causa. Una cosa als fets del "passat" i àdhuc del "present" i una altra l'enigma de l'esdevenidor. Les dictadures no són eternes i la de Franco és vella, usada, podrida per la corrupció i els abusos. Recorda la puixança "invulnerable" i arrogant de Hitler i del feixisme italià i mira com acabaren. A les "il·lusions perdudes" hi oposo les reflexions serenes: unes generacions noves, inèdites, que no conegueren la guerra civil i que gràcies a la radio, als viatges, a la televisió, als llibres, als aires europeus que filtren pels Pirineus i per les costes atlàntiques i mediterrànies senten friscances de veritat i de llibertat. A poc a poc s'anirà creant el clima que en 1931 enfonsà la corcada monarquia borbònica, és fatal, inevitable. L'asfíxia econòmica en què esdebat el franquisme d'ençà la creació del mercat comú europeu no farà més que precipitar la fi d'un règim desacreditat que no

Per Domènec de BELLMUNT.

passa a la pàgina 11

JOCES FLORALS DE LA LLENGUA CATALANA ANY CIV DE LA SEVA RESTAURACIÓ

SANTIAGO de XILE, 1962

COMISSIÓ ORGANITZADORA:

Pelai Sala i Berenguer, President.
Cristià Aguadé i Cortès, Tresorer.
Miquel Josep i Mayol, Secretari.
Ofèlia Fernández de Pruna.
Dolors Piera d'Aznar.
Josep Maria Casasses i Cantó.
Joan Jordana i Benet.
Pere Pruna i Gascon.

Benvolgut compatriota:

A la col·lectivitat catalana resident a la República de Xile li correspon enguany organitzar la Festa dels Jocs Florals de la Llengua Catalana que haurà de celebrar-se en la ciutat de Santiago en el curs del mes de juny del any 1962.

En aquesta diada s'acompliran dinou anys -dos després dels primers celebrats a l'exili en 1941 a Buenos Aires- que des de Santiago es llançava el Cartell invitant els poetes i prosistes de parla catalana a col·laborar a aquesta Festa literària, que aviat farà un quart de segle que va recorrent les ciutats d'Amèrica i Europa, en l'expressió lliure del pensament no es veu subjugada, com succeeix a la nostra Pàtria. D'aquesta manera, d'ací d'allà, va perllongant-se la seva existència, mantenint-la viva com un símbol que fa voler la nostra onsenya, perpetuant la tradicional justa, renovant d'any a any, la trilogia Pàtria-Fides-Amor, cantada a través dels segles pels nostres poetes als quals, pesi a la mordassa imposada per l'opressió, els és permès expressar-se lliurement. Els valors autòctons, que van sorgint, rebroten, com nous sermons, de la savia cultural que el temps medieval són sempre una lloança a l'esperit cultural que es redreça amb noves formes.

Amb aital notia -com fa dinou anys- ens adrecem a les Institucions, organismes i persones de parla catalana i els demanem cooperar amb llur aportació per a dotar convenientment els premis.

Per tal de retornar a la Convocatòria clàssica, és a dir a la tradicional crida que des de la seva restauració, fa cent quatre anys, redacten els Mantenedors, ens proposem aconsellar-los d'acord amb el desig àmpliament manifestat, atorgar solament els consabuts Premis ordinaris: Flor Natural, Englantina d'Or, Viola d'Or i Argent, els extraordinaris corresponents, i establir, per a perpetuar la memòria dels que foren il·lustres Presidents de Catalunya, Enric Prat de la Riba, Francesc Macià i Lluís Companys, tres Premis en homenatge a llur tasca patriòtica, i també el Premi "Presidència de la Generalitat de Catalunya", com a símbol de la continuïtat de les Institucions catalanes.

Creiem, d'aquesta manera, obtenir una selecció més escollida entre les composicions que es presentin al Concurs i alhora poder dotar-les millor amb el producte acumulat de les aportacions que esperem rebre.

Ensenms que publiquem la convocatòria dels Jocs Florals d'enguany, ens plau reproduir a continuació el que sobre el particular va publicar

"TRIBUNA"

en el número de Desembre de 1961, i amb el qual estem molt d'acord.

La Redacció

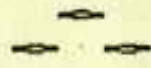
A fi de poder fer públic amb prou de temps el Cartell pels Jocs Florals de la Llengua Catalana del 1962, agraiem us serviu trametre les donacions el més aviat possible, al Tresorer de la Comissió Organitzadora Senyor Cristià Aguadé i Cortès, Casilla 2278, Santiago de Xile.

Agraïnt-vos des d'ara la vostra col.laboració, us saludem cordialment,

Pelai SAILA i BERENGUER,
President.

Miquel JOSEPH i MAYOL,
Secretari.

Merced 738 - Casilla 2278 - SANTIAGO - REPUBLICA de XILE.

Els JOCS FLORALS Podrien Esser Mes Utilis

Diem, per començar, que no tenim cap propòsit "revolucionari"; no volem portar cap traspals als costums establerts, i som partidaris, en aquest cas, del manteniment d'aquells premis i de totes les cerimònies que han estat llei des de llur restauració.

Es tracta d'una Festa consagrada a la poesia catalana i s'han de mantenir els tres premis ordinaris (Flor Natural, Englantina i Viola d'Or) amb la condició que el Jurat respecti els tres temes i no ens faci la sorpresa d'atorgar l'Englantina, no res menys que l'Englantina!, a un cant a la puput. Altra observació: no és de cap manera admissible, per antireglamentari, que el donador d'un premi expressi la seva voluntat a favor dels autors convidats puix que el Jurat Qualificador decideix sobre la qualitat independentment del seu autor, el nom del qual, per altra part, no es pot donar a conèixer més que en el moment d'obrir-se la plica, és a dir, durant la Festa.

La cosa s'espatlla cada dia més pel cantó dels premis extraordinaris els quals, a hores d'ara, ja pugen a una cinquantena. I si bé és cert que aquesta proliferació de premis produeix una major mobilització de plomes també ho és que no ajuda gran cosa a augmentar el prestigi del concurs. No s'ha de poder dir que "per 4 sous" hom té l'oportunitat de veure estampat el seu nom en uns magnífics Cartells que van arreu del món. Es tracta, en alguns casos, d'una propaganda personal excessivament barata.

Molts comentaristes s'han queixat de que temes que requereixen un llarg temps de preparació siguin mal dotats, de manera que a pones si la quantitat atorgada cobreix les despeses de les còpies mecanografiades. Altra queixa es refereix a que, un cop premiats, estudis que fóra molt interessant de divulgar resten oblidats en un calaix, car no s'ha previst llur edició.

La persistent ascomosa franquista contra la nostra cultura ha causat veritables estralls en tots els estadis de la nostra intel.lectualitat. Els Jocs Florals podrien, relativament, romedir-hi, orientant un xic el Cartell, tractant de relacionar diferents donadors a fi que es posessin d'acord per a designar conjuntament el tema i acordar una quantitat substancial al guanyador. Ningú no ignora que manquen llibres de text escolar en català. El Patronat per la Cultura Catalana Popular gaudeix de prou autoritat per a que els Casals Catalans posessin a la seva disposició el conjunt econòmic destinat a llurs premis per tal que indiqués el tema segons les necessitats que ell aprecia. No hi hauria d'haver cap inconvenient a que figuressin com a donants tots els que haguessin fet possible el Premi o Premis de l'esmentat Patronat.

El mateix es pot dir dels premis comarcals. Per què no es posen d'acord els donants i designen, per torn, un premi anual a una determinada comarca? Amb l'acumulació dels actuals premis es podrien demanar monografies, estudis socials, històrics i polítics, de caràcter regional, que tan manquen ara per les dificultats amb què topen els estudiosos per a donar-se a aquests temes no gaire buscats pels industrials del llibre.

Croiem que els membres del Consistori haurien de revisar un xic l'actual funcionament dels Jocs, tant per a vetlla sobre el respecte d'alguns preceptes reglamentaris com per a

LA MORT DE MARTÍNEZ BARRIO

Per Manuel BERTRAND

*i el missatge del President
de la GENERALITAT*

La mort del president interí de la República Espanyola, senyor Martínez Barrio, ha planteja un delicat problema polític. Delicat, no pas sota el punt de vista jurídic i moral, sinó més aviat perquè corren massa homes cansats pel pes dels anys i pels efectes de las conveniències de la diplomàcia internacional -ben entès, l'occidental, no barregegi, sobretot, perquè han perdut la fe en llur poble.

Gairebé coincident, dia per dia, amb la notícia del sobtat traspàs de l'íntegre don Diego Martínez Barrio, els catalans van rebre el Missatge del president de la Generalitat de Catalunya, document que és, sobretot, clar en un punt ben precís: la fidelitat a la pàtria catalana i la intransigència a mantenir la Generalitat, l'òrgan de govern nascut de la transacció d'abril del 1931, quan el president Macià feu el sacrifici "més dolorós de la seva vida". L'òrgan de govern que substituï la República Catalana no solament figura a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 1932, inclòs a la Constitució de la República Espanyola del 1931, ans bé ha estat, és i serà -entre el poble de Catalunya no modificarà per referèndum a l'acabament de l'estat de guerra que impera avui a Espanya- l'instrument d'aplicació de la Carta legal i moral dels catalans. I nonés els catalans tenen dret a decidir-ho d'altra manera, amb la papereta de vot a la mà.

Amb la caiguda de Franco i del seu règim fill d'una sedició que és una vergonya històrica i un crim "ignorat" per les potències d'un món "lliure" de tot escrúpol legal, l'Estat espanyol podrà continuar el franquisme sota altres noms o adoptar la forma republicana o monàrquica, de tipus liberal o de govern fort com abelleix qualificar-lo als renconarís inveterats que corren per tots els confins de la terra. Allò que no canviarà ni pot canviar és la voluntat dels catalans: amb Franco i sense Franco, Catalunya és i serà una entitat nacional que no pot pactar la suspensió i, encara menys, la desaparició de l'òrgan executiu de govern que és la Generalitat. Els partidaris de suspendre-la o d'enterrar-la es poden preguntar si, en contrapartida, acceptarien, per guanyar-se el concurs dels catalans, l'ampliació de les facultats de govern escanotejades a Catalunya per les Constituents espanyoles del 1931.

Però nul·lit o no, l'Estatut de Catalunya és sagrat per als catalans. Aquest respecte i la conveniència patriòtica i política d'aquest respecte, el president de la Generalitat acaba de proclamar-los clarament i sense subterfugis. Tanmateix, justa manera de fer acceptar les responsabilitats polítiques de tothom: les dels catalans nacionals -que tan car ho pugen- i les dels adversaris espanyols del règim que deshonra, empobreix i mata Espanya.

Van anar a la conquesta de la República, previ el Pacte de Donòstia que imposava solament dues condicions: autonomia de Catalunya i reforma agrària. Nonés Catalunya fou prou forta per salvar de la mala fe de certs diputats constituents l'Estatut de la seva autonomia i, un cop funcionà el Parlament Català, implantar la llei catalana de Contractes de Conreu. Per haver torpedinat la llei de Reforma Agrària, Espanya ho paga encara amb la perpetuació de Franco al Poder. I ho paga també Catalunya.

Els catalans nacionals, com poden, doncs, renunciar per endavant a la més peti-

ta engruna de la nostra autonomia, per imperatius més il·lusoris que reals? Quins són aquests imperatius? L'oposició monàrquica al règim presidit pel general Franco? Aquest moment d'inconsciència i de ganes de capitular per capitular, oblida que el propi pretendent al tron ha deixat fugir voluntàriament més d'una vegada l'oportunitat d'ocupar-lo. D'haver-se presentat a la frontera extremeña o gallega, els regiments enviats per Franco haurien repetit amb poques variants el cop de Sagunto, i el tal Joan s'hauria posat la corona per barret. Si Franco segueix al Poder -fora els padrins internacionals- és també perquè l'oposició monàrquica és un fantasma i el divertit pretendent un apèndix frustrat del franquisme.

Quina és, per consegüent, la política que es preté imposar a Catalunya en cercar aliats monàrquics? La de donar per consumada la del franquisme respecte Catalunya, ofegada o embrutida en un provincialisme que té els seus antecedents en el Decret de Nova Planta?

I són republicans, demòcrates, progressistes, els que, per estratègia política, aconsellen la més inadmissible de les capitulacions? Que Déu els faci bons. Per a aquesta mala feina cap català nacional no es pot prestar a fer el llit a la tradicional reacció espanyola, unitària i centralista.

Catalunya no es nega a col·laborar a l'obra de dotar Espanya d'un règim civil i progressiu, però no pot renunciar voluntàriament ni àdhuc per força a les conquestes polítiques i socials assolides abans de pujar Franco al Poder.

I els que parlen aquest llenguatge són, no en dubteu, els que diran la darrera paraula a l'hora d'enterrar el franquisme. Mal pesarà a polítics oportunistes o decadents, a polítics sense fe en llur poble, a murrís que es troben més prop del règim imperant a Espanya que del poble que diuen voler alliberar.

En aquest sentit, en la línia de Macià i Companys, el Missetge del president de la Generalitat mereix l'aplaudiment dels catalans nacionals.

ELS JOCS FLORAIS PODRIEN ESSER MÉS UTILS.

vé de la pàgina 13

fer el convenient a fi que els nostres certànens s'ajustin més a les necessitats que imposen les circumstàncies. Ja suposen que els organitzadors de cada concurs douen tenir un bon marge de llibertat per a fer que els Jocs assoleixin l'èxit que tots els desitgen; però ningú no se sentiria vexat si el Consistori els feia algunes suggèrències. Tothom està d'acord en què els Jocs necessiten uns retocs, certes restriccions, l'acumul·lació de diferents donatius sobre un sol tema i, sobretot, fer de manera que ens donin cada any quelcom de literari, polític, històric, docent, etc. per a editar-ho i divulgar-ho convenientment. Qui sap si no fóra oportú que el propi Patronat de Cultura Catalana Popular procedís a estudiar les reformes necessàries i les proposés al Consistori, en el ben entès que aquelles nonés afectarien els Jocs exiliats, és a dir, que una vegada celebrats novament a casa nostra les coses quedarien tal com estaven.

ELS LLIBRES CATALANS: "L'ESGLÈSIA

CONTRA LA REPÚBLICA ESPANYOLA"

Acaba d'aparèixer un dels llibres més interessants per a conèixer i comprendre l'actitud de l'Església espanyola contra la República. Es una obra densa, seriosa, documentadíssima, que tot català demòcrata hauria de llegir.

S'endevina que l'autor, Joan Comas, és un clergue català dels purs, dels bons, dels autènticament cristians, dels que creuen fermament que la funció de l'església deu ésser purament espiritual, d'amor i de pau, i no la de sostenir militarment els poderosos contra els oprimits.

L'autor de "L'Església contra la República espanyola" voldria alliberar l'església del Crist dels terribles motllos on els quals l'han tancada uns homes poc intel·ligents i sovint poc cristians. I amb aquesta església alliberada, consagrada a la seva gran missió evangèlica de pau i d'amor, treballar per l'alliberació de tots els homes que sofreixen fam i sed de justícia.

Catalunya fou mal servida per dos "prínceps" de l'església que la traïren. Els cardenals Gomà i Pla i Daniel, tots dos anti-catalans i fanàtics servidors del franquisme. Quina diferència amb el cardinal Vidal i Barraquer, príncep autèntic, gran senyor espiritual, que desaprovant l'actitud lamentable dels seus dos compatriotes esmentats, morí dignament a l'exili.

Calia conèixer a fons les intrigues dels grans capítols eclesiàstics en la preparació i en el desenvolupament de la rebel·lió feixista contra la República i Catalunya. Calia conèixer amb detall la conducta de Gomà i de Pla i Daniel, inventors de la famosa "cruzada", i el comportament digníssim de Vidal i Barraquer. I el llibre de Joan Comas (un volum de més de 400 pàgines) ens ho explica tot. Amb una objectivitat deliciadíssima, l'autor exposa el terrible mal que l'església-franquista ha fet al país, al poble que sofreix, al propi cristianisme. I amb una gran elevació espiritual assenyala el veritable camí a seguir per l'església per a salvar-se de la catàstrofe i per rehabilitar-se davant la història.

Com que imagineu el sacrifici financer considerable que representa la publicació en català d'un llibre d'aquestes dimensions, no ens esten de recomanar als nostres compatriotes que vulguin adquirir-lo, adreçant-se a la Llibreria L.E.E. 1, Boulevard d'Arcolo, a Toulouse (Rte. Gnc.) on es troba en venda.

Domènec de Bellmunt

N. de la R. :

Aquest llibre també podreu adquirir-lo a la Secretaria de les Joventuts del Casal de Catalunya de París, 67, rue Condorcet - París (9è) Podreu també fer-vos-ol enviar per correus font un mandat de versament al CCP N° 5685-77 indicant al dors el nom del llibre, el preu del qual és de 30 Nous Francs (3.000 antics francs).

FOC NOU

ORGAN DE LA JOVENTUT DEL CASAL DE CATALUNYA de

Aquesta simpàtica revista interessa a tots els joves i als nens joves i us la recomanem vivament.

La podeu demanar al nostre secretari i Director de "Mai no moriren" Joan Oller, o directament a FOC NOU 67, rue Condorcet - París (9è)

17

P
A
R
I
S

UB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDECS

FRANCESCO SALVAT
POETA

Per
S. GUASCH

Figureu-vos la mar i la muntanya, una caseta humil amb un jardinet. D'una tàpia vefna emergeixen uns xiprès... Cel gris, gris, boirós, amb rares clarianes. En la caseta viu un poeta solitari lliurat en cos i ànima a la reminiscència. Viu tot sol, aïllat del món, exilat. Així se'ns presenta en "Paisatges íntims" el poeta Francesc Salvat. Trista solitud immensa, angoixa perenne. Francesc Salvat delicadíssim, ha tingut la gentilesa de dedicar-nos aquest recull de poesies: "Als benvolguts connacionals del Casal Català d'Angoulême". Que consti el nostre agraïment.

Un recull de poesies que en realitat és un sol poema, una elegia molt bella, íntimament sentida, que podria titular-se en singular "Paisatge íntim", perquè la mar, la muntanya, la caseta tota plena de tristos reminiscències, el jardí, el cementiri, tot es confon en una anyorança pregonia sense fons, extensa sense límit, densa més enllà de la saturació. Solitud infinita, secreta voluptat de la tristor, de la malenconia que el poeta salmodia amb una monotonia de pluja autumnal. Unitat de paisatge espiritual accentuada per un monòton obsessiu.

La tristesa ombrívola del poeta té un origen molt més pregon que l'anyor de la terra, d'aquesta Costa Brava que tant estima. És un tument que nega l'ànima en pessimisme, atiat per l'enigma de la vida i la mort. Serà la vida "un camí a l'inaccessible"? Serà la mort "un somni infinit"? En tot cas, és "l'espectre del gran càstig d'haver nascut". Volgu més pessimisme? Estem temptats de cridar-li bon fort que abandoni aquesta solitud desesperança, trista i lúgubre per moments; que es deslliuri d'un egocentrisme que per moments ens apareix morbós.

Voldríem dir-li que trenqui la muralla que l'isola per a confortar i abrindar l'ànima en la contemplació de la vida perenne que brolla, renou i s'abriva entorn nostre; per la compenetració amb les noves generacions que porten dalers i esperances renovades en les quals ens sentim perpetuar-nos. Defugir el comerç dels homes és anar contra la naturalesa que ens ha fet sociables per excel·lència, és condemnar-nos per voler ésser el que en realitat no poden ésser. Moltes coses voldríem dir al poeta... però no seria endebades? Ell és com és, i tal com és ens lliura amb la seva poesia la seva ànima tumentada. I la poesia és òptima. De fet només ens pertoca constatar i celebrar que les nostres lletres s'hagin enriquit d'aquesta aportació d'indiscutible vàlua que ens ve d'Amèrica. Llibre editat per B. Costa Aris, Mèxic, D.F.

D'un recull de poesies com les de Francesc Salvat seleccionar-ne una és tasca delicada i bon difícil. En reproduir "Clavell Roig", no pretenem donar-ne el millor model, sinó, al nostre entendre, el més característic per la forma, car la poesia de Francesc Salvat està impregnada de color. Rica gana de colors en contrast amb la monotonia del so i que tan sovint, nassa, desllustra o dilueix el cel gris.

Francesc SALVAT, poeta:

CLAVELL ROIG

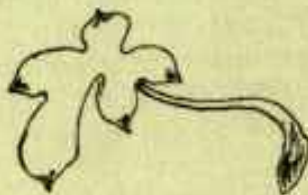
Clavell, flor encesa, sense ahir, sense demà,
sense nit, sense dia, sense ombra ni claror.
Vida de puresa total com un cel clar.
Sagnant, vesses pròdigament el teu perfum selecte.

Presoner de la planta no pots seguir l'abella
que cada dia passa centant i et diposita un càlid bes;
ni pots fondre't amb la capriciosa boira
que cada matí, silenciosament, t'acarona amb fredor.

La rosada et premia sempre amb perles rutilants,
que apaguon, potser, la set de sang del claveller.
I resignat compleixes la teva esclava missió:
d'encensar ocollit, que deixa porplex l'aire.

Un dia, però, passen uns aires freds i callats,
i el clavell, ferida confusa del jardí,
llagrimeja rinxols de vermells pàl·lids
que el vent arrossega com esperances mortes.

Sense dolor, resta a la mà de l'oblit,
i mor de mort imaginària entre
el repic de les campanes vegetals
i el plor del claveller tot ondolat de verd fosc.

F. SALVAT

Mèxic, D. F.,

1960

EL FRANQUISME

I LES ORGANITZACIONS INTERNACIONALS

Per JORDI

Tothom sap que el franquisme és el supervivent del feixisme internacional, instal·lat a Espanya pels estats feixistes de l'època. Això no fou inopinat perquè l'Espanya feixista ingressés a l'O.N.U., creada per a fer respectar el dret dels pobles a la llibertat i a la independència, en tant que factors de pau mundial. Hi hagué qui crogué que aquest ingrès obligaria el règim a liberalitzar-se al menys parcialment. Els que tal pensaren avui poden estar convençuts que el franquisme està a l'O.N.U. no pas per a democratitzar-se sinó per a millor servir els interessos dels seus protectors, els quals tampoc no han fet un fan ros per minorar el despotisme.

Els protectors no són indiferents als serveis que els presta el franquisme i hem vist com aquest va entrant als organismes internacionals, com és l'U.N.E.S.C.O. creada per a fomentar la cultura humana pel reconeixement del dret de tots els pobles a conrear la llengua vernacle com expressió adequada de les particularitats ètniques i nacionals, i vehicle d'una cultura pròpia. La presència d'Espanya a l'U.N.E.S.C.O. no ha modificat l'actitud del franquisme en relació amb la nostra llengua i les nostres lletres: l'escola catalana continua prohibida; la llengua catalana foragitada de tot acte públic; el llibre català continua debatent-se contra tota classe de restriccions, quan la censura no li retira l'autorització després d'haver-li estat atorgada.

Certament pecaríem d'ingenu si inscrivíssim a l'actiu del franquisme la restauració (limitada) de la càtedra de català a la Universitat de Barcelona. El català no és cap curiositat lingüística, ni llengua morta de pur interès filològic o d'especialització històrica; en català s'escriuen avui obres de valor universal; és la llengua que parla un poble de personalitat ben definida i que no desmereix dels pobles més civilitzats i progressius. I com que el franquisme no ho ha entès mai així el balanç de l'Espanya a l'U.N.E.S.C.O. continua tan negatiu com el primer dia.

Es més que probable que tot això deixi freds els protectors de la dictadura, nancien però al nostre deure si no ho proclamessin als quatre vents, si no ho féssin present a cada instant a les persones, i són legió, que tenen prou sensibilitat espiritual per a comprendre'ns.

Però no voldríem tampoc pecar de "particularisme" limitant el problema al nostre plot nacional. Entre tants altres, n'hi ha un de característiques netament humanitàries: ens referim als empresonats polítics de tota Espanya.

Ja ens féren ressó en aquestes pàgines de l'Assemblea de l'Europa Occidental on proclama l'armistia dels presos polítics a Espanya. D'aquesta Assemblea sortí elegida una comissió que anà a Espanya a presentar a les autoritats competents les resolucions adoptades i ensens a informar-se de la situació real dels detinguts. La comissió no pogué complir la seva comesa ni pogué entrevistar-se amb el ministre de justícia o un alt funcionari del ministeri, ni visitar un sol detingut.

Ja no goson ni salvar les aparences. La sevícia franquista contra els combatents de la República salta talment a la vista, que fora inútil voler-la dissimular als ulls del món.

En veritat no poden inscriure ros al crèdit del franquisme representat en els organismes internacionals. L'armistia no és gaire cosa més que un mot d'efecte màgic de què es serveix el règim per a la seva propaganda. Els juristes de prestigi internacional hi estan d'acord.

Seria però interpretar malament el nostre pensament si de tot això se'n dedueix desànim. Com hem combatut el franquisme fora de l'O.N.U., l'hem de combatre (i amb més força)

PERILLS

un article de

Ambrosi CARRIÓ

Un bon amic ha vingut a veure-m i m'ha dit:

-"Us he de donar una mala notícia. Està a punt de sortir a llum una revista que es dirà "Cataluña" i on no més es tractaran en llengua espanyola de fets, obres, homes etc. tots referents a la nostra Pàtria".

Com es veu ben clar, és un cop més del franquisme contra els catalans. I que pot donar-li un cert resultat entre la nostra gent, entre aquella que encara pensa i parla català però no vol saber d'altres coses que del fútbol i el cine. Que, de més a més, no s'interessa per a llegir ni escriure en català. -"Es tan difícil!.. diuen. Afegim-hi encara: Qui l'escriurà, qui omplirà amb els seus articles, poemes o el que sia aquesta revista? Seràn aquells escriptors catalans que ja coneixem, acomodats, oportunistes, que han volgut, de fa anys, fent el viu col.laborar en una cosa com "Destino"? O els qui admeten distincions, medalles, creus i prenen part en concursos literaris en espanyol i per sota mà envien treballs als Jocs Florals de Catalunya? Perquè jo no puc creure que siguin els qui encara es resignen a escriure i publicar únicament en català sotmesos a totes les censures. El fet de realitzar-ho sols en la llengua pròpia ja es, mal que molt petita, una protesta contra el règim. De no ésser aquests que osento seran els diem-no intel.ligents castellans els qui vindran a descobrir-nos acordant naturalment els seus escrits a les normes oficials? Perquè si n'hi ha de comprensius o d'aquells que volen per damunt de tot la llibertat de pensament i d'expressió, no trobaran pas un lloc en les pàgines de la revista en projecte.

Es possible que algú digui: -"Sigui com sigui, sempre hauran de tractar de nosaltres. I no en parlaran pas malament". Prou. Però hi ha moltes maneres de fer mal. I no hi ha dubte que tractaran d'incorporar, d'apropiar-se els nostres grans homes i les obres llurs com a glòries nacionals espanyoles. Ja ens han dit que Maregall ho es sense donar-nos la prova ni voler recordar aquell famós "Adéu Espanya" i val a dir que aquella Espanya de qui s'acomiadava l'autor del "Cant Espiritual" era per als catalans, no diré pas bona, però sí certament menys incomprensiva, arbitrària i cruel que l'actual.

Jo no sé veure en aquesta publicació anunciada altra cosa que un intent més de desvirtuar i anul.lar fins fer-la desaparèixer la nostra causa convertint-la en un aspecte del folklore peninsular. El català sense llibres, sense premsa, sense poder manifestar lliurement el seu esperit nacional en la llengua pròpia acabarà, minat per les aportacions de ponent en un patués com tants que es parlen a França. La sardana, la dansa que simbolitza el nostre poble, el poble que "avança donant-se les mans" devindrà una mena de "bourrée" pintoresca o un "fandanguillo" remenat i la nostra bandera, bandera nacional més antiga, noble i consagrada abans que la d'ells, donatiu del Borbó Carles III, servirà per a guar-nir els envelats de Festa Major on es podrà ballar com a dansa nacional i "agarreo" i castís xotis madrileny. L'afer, per a ella, es descatalanitzar el nostre poble, llevant-li indirectament el poc que li resta.

Algú podrà tirar-me en cara després del que vine d'escriure que diferents vegades he cridat contra aquells catalans que quan han ballat "La Santa Espina", cantat "Els Segadors" i cridat "Visca Catalunya lliure" es creuen haver acomplert el deure patriòtic. Aquesta posició, que mantine, no vol dir que jo sia enemic de les manifestacions sentimentals quan moltes vegades m'han fet sentir l'orgull i el dolor molt profund i m'han lluitat els ulls. Però m'espanta i em revolta que els catalans no sàpiguem manifestar una unitat de pensament i d'acció fora de certes expansions col.lectives. L'amor ideal es

qualsem de noble i sublim però inoportant en absolut. Sense l'amor material, el que fa els fills, la vida es deturaria i sense ella no hi ha homes, ni nació, ni res.

Sembla que m'allunyi del tema del present article, quan no és així. És únicament que partint d'un punt concret sempre vaig a parar al mateix concepte: La manca d'unitat del pensament i de l'acció. I tornant a l'esmentada revista "Cataluña" trobo que els franquistes haurien estat nos d'acord amb la consciència llur -la que tinguin- si preparessin una publicació en català per a la propaganda de la seva política, de la seva doctrina i dels seus èxits. (!) Podrien parlar-nos de "la hispanidad" del "imperio hacia Dios" de l'"España una, grande y libre" i de... records a la família. Hauria estat reconfortant saber l'èxit que haurien tingut a Catalunya. Sols els elements oficials com policies i funcionaris l'haurien adquirit i encar per força. I s'hi havia catalans capaços de comprar-la, no hauria estat debades perquè sabríem qui eren i quants els caragirats, per a no dir qualsem més dur.

Un altre perill, de menor importància certament, vull comentar també. He llegit en publicacions que estimo molt i en articles que signen amics que si bé alguns no coneixen personalment, amb tots ells sento un fort lligam d'amistat i comprensió ideològica, contactar-se una polèmica ben documentada sobre els conceptes de nació, nacionalitat, nacionalisme i raça. Jo els demanaré a tots que em perdonin pel que vaig a dir: Crec la discussió de tots aquests termes no solament inútil, sinó també inoportuna. En canvi estic completament d'acord amb el que diu S. Guasch en el darrer número de "Mai no morirem" insistint sobre la necessitat de l'acció immediata per l'alliberament de Catalunya, tot comentant el sincer i just article de Lluís Montgat. Un i altre tenen tota la raó. Inútil i contraproduent mirar de cara al passat, esmentar teories històriques, etnològiques, retreure la filologia si als autors els sembla pertinent, quan es gaïrobé segur que la discussió no acabarà en un acord i cas de que aquest es realitzi no servirà per avançar un sol pas en el camí de la llibertat nacional. I sortosament que no han sortit a discussió conceptes rampejats com regionalisme o autonomia.

Hi ha un fet, un fet dolorós i terrible i és que Catalunya com a tal, no existeix i nosaltres volem que existeixi. No vol dir que sigui morta, però és com aquells condemnats medievals que teneaven per tota la vida en un "in pace" deixant-hi un petit forat perquè respirassin i per a llençar-los-hi el pa sec i la mica d'aigua que els ajudés a morir més lentament. La tasca, avui, dels catalans, de tots els veritables catalans, és la d'alliberar-la, de tornar-la a la vida perquè ella disposi i marqui el seu destí. El primer, l'únic deure nostre és aquest. El dels joves que entren a la lluita plens d'entusiasme, el dels homes madurs que senten encar l'imperatiu del deure, el dels vells que no voldrien amar-se'n sense que l'esperança fos la realitat. No perdonen el temps, no caiguen en el perill de les discussions bizantines. Recordem allò tan gastat de la disputa sobre el sexe dels àngels. Se no'n fun del sexe. L'afer és que hi hagi àngels.

EL FRANQUISME I LES ORGANITZACIONS INTERNACIONALS.

vé de la pàgina 20

ara que és dins l'O.N.U. que els intel·lectuals democràtics convencin a tota la intel·lectualitat democràtica arreu del món; que les forces polítiques i sindicals de l'exili pressionin les forces polítiques i sindicals del món per a desemmascarar el règim franquista partot on aquest ocupa un seial que només li han pogut donar "hàbils" maniobres d'equilibri polític internacional.

Sense ocupar-nos de partidismos perfectament estèrils, si empronguéssim amb decisió aquesta tàctica notament patriòtica, donaríem passos gegantins.

de BARCELONA:

CARTA OBERTA

a l'amic DOMÈNEC de BELLMUNT

He vist amb un considerable retard el número de "Mai no morirem" en el qual parlo del que vós en dieu "Els Jocs Florals de la Por". Sé que heu insistit després en el mateix concepte i en les acusacions que hi adregeu contra els organitzadors dels Jocs celebrats el dia 10 de Setembre passat a l'Alguer i que revistes d'Amèrica han publicat escrits vostres i se n'han fet ressó. També he vist amb sentiment com l'amic Ambrosi Carrion, segurament per haver llegit les vostres acusacions, ha publicat també un article en el qual es planya de les suposades covardies i traïcions dels qui vàrem intervenir en l'assentada festa de l'Alguer.

Suposo que la direcció de "Mai no morirem" em permetra de fer constar, puix que el meu modest nom s'ha vist involucrat en aquestes acusacions, com a Secretari que vaig ésser del Consistori dels Jocs, uncs quantes rèpliques, l'exactitud de les quals podran confirmar TOTES les persones que van intervenir en els Jocs Florals de l'Alguer -vull dir els amics algueresos, que en foren els organitzadors i els catalans que, d'arreu del món, van acudir a assistir-hi, i entre els quals hi havia persones tan poc suspectes, suposo, de feblesa en els sentiments nacionals com els delegats del Consell Nacional Català, de Mèxic i Londres i els representants de les Comunitats Catalanes de Vozzuola, Argentina i Xilo.

1º NO ES CERT que la bandera espanyola figurés, en senefa horitzontal ni de cap mona, a l'escenari del teatre on es celebraren els Jocs, com no figurà per ros en tota la ciutat de l'Alguer.

2º NO ES CERT que jo robés cap de les composicions que optaven als premis dels Jocs, puix que, segons especificava el Cartell, aquestes foren tramoses al Secretari de la Comissió Organitzadora, a l'Alguer mateix i que aquest les va cursar després, SENSE LES PLIQUES, i sense cap indicació de procedència, als membres del Consistori. Ni jo ni cap dels meus companys no van saber, fins a molts dies després del veredict, el nom dels guanyadors ni dels concursants -llevat, és cas, dels qui, com ara vós i no sé si ningú més, em penso que no, van trametre llur treball amb la signatura ben ostensible.

3º NO ES CERT que les obres premiades responguessin al criteri de prudència que vós suposeu -vós no les heu llegides i jo sí- ni que el fet d'estar a l'exili inspiri als escriptors. Ben al contrari.

4º NO ES CERT que en la nostra acceptació del càrrec de Mantenedors nosaltres poséssim cap condició ni que esgrimíssim els riscos que vós tan delicadament detalleu. Aquests riscos no els correu vós, és clar, i això us permet de parlar-ne amb tanta alegria. Per a vós, els senyors Soldevila, Triadú, Puster, Llompart i jo mateix, no som "catalans dignes d'aquest nom", i hem caigut en "una baixesa repugnant, una traïció a Catalunya i a l'ideal de llibertat que ha de presidir els Jocs Florals Catalans". En sembla que la nostra obra i la nostra conducta en aquosts anys ens poden permetre de considerar com a columniosos, per no dir estúpides, aquestes acusacions, i lamento molt que la passió personal -els motius de la qual ignoro- us les hagi pogut dictar.

Barcelona, Març 1952.

23

Rafael Tasis.

L'AMIC I L'ALTRE...

Amic meu! Què vol dir eixa mà tota fluixa
Si fem junts el camí? Per què mires el cel
Si és tot just al revolt que floreix la maduixa?
Si és al cor del germà que floreix nostre estel?

A l'estany congelat, tota vida és damnada,
El bassal corromput no et farà l'ull gens clar.
No t'aberris al pou dels records, l'aigua és fada,
L'argent-viu dels torrents ens durà fins al mar.

On la nau és bressol i corsor d'embrençada
Que durà nostra anhel més onllà d'aquicix clos
On el gran pren arrel; on l'oliva és noulida;
On l'espai és esclau d'esbarzers foridós

Sense tu soc l'ocell cixelat que es rebelca;
Sense ni tu soràs el vaixell condemnat.
Un a un, fatalment, la riuada que ens bolca
Negarà dintre el gorg tot l'afany del nou nat.

I per tant, amic meu, si la nostra encaixada
Arribés a semblar de l'empelt el lligam,
Cap nel vent és prou fort per parar la bursada
Del plencó que, demà, fem suport d'un boll ran,

En farà per tots dos i per l'altre que espora
Un boll símbol de seny, de victòria i de peu.
Nostres mans s'alçaran per davant la frontera.
Tot un poble el prendrà i deixarà d'ésser esclau

Lluís MONTAGUT